

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Eva Hedenström

Tekniska nämnden

Ställningstagande gällande erbjudande från SÖRAB om hämtning av returpapper samt införande av auktorisationsförfarande för insamling och hämtning av returpapper

Ärendet

Den 1 januari 2022 fick kommunerna ansvaret för insamling och behandling av returpapper från att detta tidigare legat under producentansvar. Insamlingen från återvinningsstationer, flerfamiljshus och verksamheter, samt avsättning av materialet, har sedan dess skötts av SÖRAB på uppdrag av kommunen i enlighet med beslut taget i tekniska nämnden 2021-06-16 § 60. Kommunen har nu ånyo fått ett erbjudande från SÖRAB om att fortsätta hantera returpappret till och med 2026-12-31. Erbjudandet omfattar både hämtning vid återvinningsstationer samt auktorisationssystem för fastighetsnära insamling från flerfamiljshus. I mejlkorrespondens framgår att auktorisationen även omfattar hämtning från verksamheter.

När det gäller insamling från återvinningsstationer ställer sig förvaltningen positiv till erbjudandet men gällande fastighetsnära insamlingen från flerfamiljshus och verksamheter däremot, så förespråkar samhällsutvecklingsförvaltningen att kommunen tackar nej till SÖRABs erbjudande och att kommunen i stället genomför ett eget auktorisationsförfarande.

Anledningen till att Samhällsutvecklingsförvaltningen förordar att tekniska nämnden tackar nej till erbjudandet gällande auktorisation av entreprenörer för fastighetsnära insamling är att SÖRABs erbjudande inte innehåller någon maxtaxa vilket enligt branschföreningen Avfall Sverige krävs.

För anslutning till auktorisationssystemet behöver kommunen teckna auktorisationsavtal med en eller flera insamlingsaktörer. Samhällsutvecklingsförvaltningen föreslår att VA- och avfallschef ges befogenhet att teckna auktorisationsavtal.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att acceptera SÖRABs erbjudande om hämtning av returpapper vid återvinningsstationerna.
2. Tekniska nämnden beslutar att avvisa SÖRABs erbjudande om auktorisationssystem gällande hämtning av returpapper från flerfamiljshus och verksamheter.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Eva Hedenström

3. Tekniska nämnden inför auktorisationsförfarande för insamling och behandling av returpapper från flerfamiljshus och verksamheter.
4. Tekniska nämnden uppdrar åt VA-Avfallschef att teckna de nödvändiga avtal som följer av detta beslut.

Bakgrund

Hämtning vid återvinningsstationer

Danderyds kommuns avfallsbolag SÖRAB säkerställer hämtning och avsättning av samtliga fraktioner på kommunens återvinningsstationer. I åtagande ingår också städning och kundtjänst. När det gäller hämtning av returpapper var det den första fraktionen som kommunaliserades och avtalet mellan SÖRAB och Danderyds kommun går mot sitt slut och Danderyds kommun behöver säkerställa returpappersfraktionens fortsatta hantering.

Fastighetsnära hämtning från flerfamiljshus och verksamheter

När det gäller den fastighetsnära insamlingen av returpapper ansvarar SÖRAB för ett förfarande med auktorisationssystem med start 2022-01-01. Detta innebär att endast de entreprenörer som är auktoriserade av SÖRAB har rätt att utföra insamling hos verksamhetsutövare och hushåll med gemensam avfallshämtning i ägarkommunerna. Auktorisationssystemet har sedan dess förlängts till 2024-12-31.

Kommunens insamlingsansvar

Kommunerna ansvarar, enligt Miljöbalken 15 kap 20 och 20 a §§, för borttransport och behandling av kommunalt avfall. Det innebär dock inte att kommunen måste utföra borttransport i egen regi eller genom upphandlad entreprenör. Kommunen kan även uppfylla sitt ansvar genom ett så kallat auktorisationssystem eller genom tjänstekoncession vilka kort beskrivs nedan.

Auktorisationssystem

Så kallade auktorisationssystem, eller valfrihetssystem, anses inte utgöra en tilldelning av ett offentligt kontrakt och omfattas inte av upphandlingsreglerna. Ett auktorisationssystem innehåller inte något egentligt urval från den upphandlande myndighetens sida, utan endast en kontroll av att leverantörerna uppfyller uppställda krav. Det skulle i det aktuella fallet fungera på så sätt att kommunen inrättar ett system som entreprenörer – som uppfyller minimikraven – kan ansluta sig till. Kommunen tecknar därefter ett auktorisationsavtal med godkända entreprenörer, som reglerar utförandet av insamlingen samt ersättningen. Respektive slutkund får därefter välja vilken av de auktoriserade entreprenörerna som ska utföra insamlingen.

Tjänstekoncession

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Eva Hedenström

Denna typ av upphandling bygger på att ersättningen för tjänsten, helt eller delvis, utgörs av erläggande av ersättning när tjänsten nyttjas. Entreprenören har stora delar av risktagandet som marknaden utgör. Det finns inga eller få garantier för inkomster i kontraktet och det kan vara utsatt för konkurrens och även variera i volym utifrån marknadens utveckling.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Återvinningsstationerna

Samhällsutvecklingsförvaltningen har sedan SÖRAB tog över driften av återvinningsstationerna från Förpacknings- och tidningsinsamlingen fått in ytterst få klagomål vad gäller städning och tömning. Kundtjänststatistik från SÖRAB visar att till exempel i maj månad 2024 så inkom totalt nio ärenden, via mejl och telefon, angående behov av städning och tömning.

Fastighetsnära insamling hos flerfamiljshus och verksamheter

Dagens auktorisationssystem omfattar idag 15 auktoriserade entreprenörer. Endast några av dessa utför hämtningar i Danderyds kommun men det finns relativt många hämtplatser. I december 2023 hämtades returpapper från cirka 100 hämtplatser (37 abonnenter). SÖRAB bedömer att auktorisationssystemet fungerat bra med ytterst få klagomål.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

När det kommer till hämtningen vid återvinningsstationerna bedömer samhällsutvecklingsförvaltningen att det är ett effektivt nyttjande av resurser om SÖRAB även fortsättningsvis ombesörjer hämtning och avsättning av alla fraktioner.

Förvaltningen anser att hämtningen av returpapper från flerfamiljshus och verksamheter, precis som hämtningen från enfamiljshus, ska upphandlas så att det införlivas i nästa entreprenad för avfallshämtning. Därför finner förvaltningen att det är en bra lösning att fram till dess ha ett auktorisationssystem för denna insamling. Genom att kommunen inrättar ett eget system, i stället för SÖRABs auktorisation, så kan dessutom krav på att entreprenörerna ska förhålla sig till en maxtaxa sättas. Abonnenterna påverkas inte negativt av att kommunen ombesörjer auktorisationsförfarandet utan tvärt om erhåller de en ekonomisk säkerhet i och med maxtaxan. Troligen kommer samma entreprenörer som idag hämtar även söka auktorisation genom kommunen.

När det kommer till kravställning avser förvaltningen att ställa krav på en nivå som inte blir investeringsdrivande för entreprenören. Auktorisationsförfarandet kommer att vara en tillfällig lösning och nya krav

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Eva Hedenström

är därför inte rimligt och kan vara till nackdel och försämra servicenivån för invånarna i Danderyds kommun. Kraven kommer innefatta rapportering av insamlade mängder, redovisning av antalet abonnenter, ekonomisk stabilitet samt miljö- och arbetsmiljökrav i varierande grad.

Konsekvenser för barn och unga

Förslagen till beslut bedöms inte medföra några konsekvenser för barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser.

Förslaget att SÖRAB också fortsatt ska hämta returpapper från återvinningsstationerna innebär att kommunen ersätter SÖRAB ekonomiskt för omhändertagandet. Förvaltningen gör bedömningen att det skulle bli dyrare om kommunen själv ombesörjer hämtningen eftersom SÖRABs hantering innebär stordriftsfördelar.

Förslaget om att kommunen upprättar ett eget auktorisationssystem för fastighetsnära insamling från flerfamiljshus och verksamheter förväntas inte få några ekonomiska konsekvenser för avfallsverksamheten eller abonnenterna i kommunen

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Ställningstagande gällande erbjudande från SÖRAB om hämtning av returpapper samt införande av auktorisationsförfarande för insamling och hämtning av returpapper
2. SÖRABs förfrågan om fortsatt insamling av returpapper

Expedieras
[Klicka här för att lägga till text.](#)